

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ NADZORUJĄCY

KOD UCZNIĄ

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*miejsce
na naklejkę
z kodem*

EGZAMIN W KLASIE TRZECIEJ GIMNAZJUM CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA HISTORIA I WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

Instrukcja dla ucznia

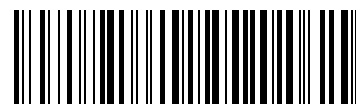
1. Sprawdź, czy zestaw egzaminacyjny zawiera 13 stron i 20 zadań. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś nauczycielowi.
2. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
3. Wszystkie zadania rozwiąż długopisem lub piórem.
4. Do niektórych zadań podane są cztery odpowiedzi: A, B, C, D. Tylko jedna z nich jest poprawna. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:
X B. C. D.
5. Jeśli się pomylisz, otocz znak **X** kółkiem i zaznacz inną odpowiedź, np.:
(X) B. ~~X~~ D.
6. Do niektórych zadań podane są dwie odpowiedzi:
A. B. lub TAK NIE

Tylko jedna z nich jest prawdziwa. Wybierz ją i zaznacz znakiem **X**, np.:
X B. lub TAK ~~NIE~~
7. Pozostałe zadania wykonuj zgodnie z poleceniami. Rozwiązania zadań zapisuj czytelnie i starannie w wyznaczonych miejscach. Pomyłki przekreślaj.
8. Na ostatniej stronie znajduje się **Brudnopis**, z którego możesz skorzystać. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Powodzenia!

KWIECIEŃ 2012

**Czas pracy:
do 80 minut**

GH-H8-122

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 1.

„Pokój boży” nakazywał wszystkim państwu greckim zaprzestania walk i wojen w okresie trwania igrzysk, gdyż zawody te otwierały drogę do chwały bez rozlewu krwi. Zasady pokoju wyryto na brązowym dysku, który przechowywano w świątyni Hery. Po zakończeniu zawodów i podjęciu decyzji przez sędziów herold ogłaszał wyniki. Nagrodą był wieniec z gałązek oliwki. Skromny ten wieniec zapewniał zwycięzcy rozgłos i sławę, nie tylko w rodzinnym mieście, lecz w całym państwie, a rodzinie zaszczyt.

Na podstawie: L. Winniczuk, *Ludzie, zwyczaje i obyczaje starożytnej Grecji i Rzymu*, Warszawa 1983.

Zadanie 1.

Uzupełnij zdania wyrazami z ramek. Wpisz w każdą lukę odpowiednią literę.

1. „Pokój boży” obowiązywał w czasie _____.

rozgrywania zawodów	A
---------------------	---

przygotowań do igrzysk	B
------------------------	---

2. Zwycięzca igrzysk zdobywał _____.

sławę	C
-------	---

majątek	D
---------	---

3. Hera miała swoją świątynię, gdyż była grecką _____.

bohaterką	E
-----------	---

boginią	F
---------	---

Zadanie 2.

Oceń, czy poniższe zdanie jest informacją, czy czyjąś oceną. Zaznacz literę A lub B.

Zasady pokoju wyryto na brązowym dysku, który przechowywano w świątyni Hery.

informacja	A
------------	---

ocena	B
-------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 3.

Jednym z najdonioślejszych aktów politycznych państwa Mieszka I było przyjęcie chrześcijaństwa. Mieszko I pojął za żonę Dobrawę córkę księcia czeskiego, a w następnym roku jego dwór przyjął chrzest, potem nastąpiła chrystianizacja kraju.

Na podstawie: J. L. Wyrozumski, *Historia Polski do roku 1505*, Warszawa 1985.

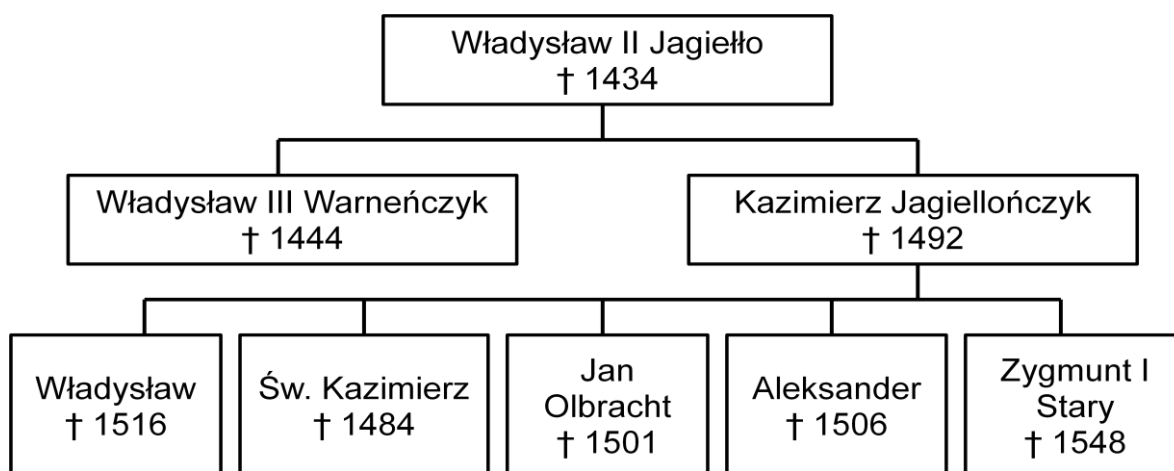
Zadanie 3.

Zaznacz poprawną odpowiedź.

Szereg, w którym uporządkowano chronologicznie wydarzenia opisane w tekście, to:

- A. chrystianizacja kraju → chrzest dworu Mieszka I → ślub Mieszka I z Dobrawą.
- B. chrzest dworu Mieszka I → ślub Mieszka I z Dobrawą → chrystianizacja kraju.
- C. ślub Mieszka I z Dobrawą → chrystianizacja kraju → chrzest dworu Mieszka I.
- D. ślub Mieszka I z Dobrawą → chrzest dworu Mieszka I → chrystianizacja kraju.

Zapoznaj się z tablicą genealogiczną i wykonaj zadanie 4.

† rok śmierci

Na podstawie: *Poczet królów i książąt polskich*, Warszawa 1978.

Zadanie 4.

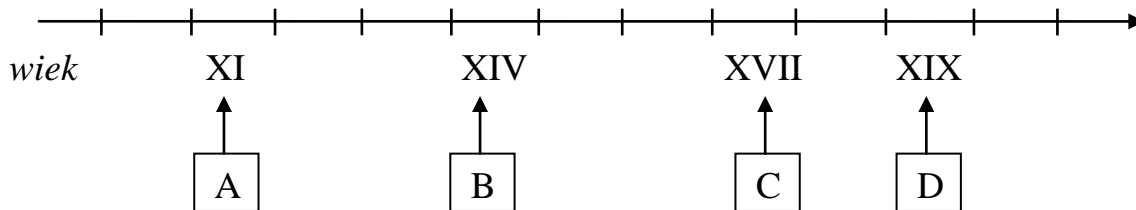
Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK lub NIE.

1.	W bitwie pod Warną w 1444 r. zginął Święty Kazimierz.	TAK	NIE
2.	Wielki mistrz zakonu krzyżackiego złożył w 1525 r. hołd najmłodszemu synowi Kazimierza Jagiellończyka.	TAK	NIE

Zadanie 5.

Zaznacz poprawną odpowiedź.

Wiek, w którym miała miejsce bitwa pod Wiedniem (1683 r.) został zaznaczony na taśmie chronologicznej literą

Na podstawie ilustracji i opisu wykonaj zadanie 6.

Źródło: <http://kultura.wp.pl/title, Najpiekniejszy-ogrod-Europy,wid,13610580,wiadomosc.html?ticaid=1d02b>

Ogrody barokowe miały bogate i różnorodne formy roślinne, które formowane były geometrycznie, według wspólnych osi. Ogrody były wyposażone w liczne rzeźby znane z ogrodów renesansowych, fontanny i baseny.

Zadanie 6.

Zaznacz poprawną odpowiedź.

Ilustracja i opis dotyczy przykładu sztuki ogrodowej w stylu

- A. romańskim.
- B. gotyckim.
- C. renesansowym.
- D. barokowym.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 7.

Po obaleniu Konstytucji 3 Maja i dokonaniu II rozbioru Polski wybuchło w 1794 r. narodowe powstanie przeciw zaborcom. Na jego czele stanął Tadeusz Kościuszko mający już za sobą chlubne doświadczenia w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki. Adam Mickiewicz pisał o Najwyższym Naczelniku Sił Zbrojnych Narodowych „że wypędzi z Polski trzech mocarzów”.

Przysięga Tadeusza Kościuszki na rynku krakowskim [w:] J. Wałek, Dzieje polski w malarstwie i poezji, Warszawa 1987.

Zadanie 7.

Uzupełnij zdania wyrazami z ramek. Wpisz w każdą lukę odpowiednią literę.

1. Powstanie, na którego czele stanął Tadeusz Kościuszko, było wyrazem sprzeciwu Polaków wobec _____.

zaborców	A
----------	---

króla	B
-------	---

2. Adam Mickiewicz, kiedy pisał, że T. Kościuszko „wypędzi z Polski trzech mocarzów” mówił o _____.

Ameryce, Rosji i Austrii	C
--------------------------	---

Rosji, Prusach i Austrii	D
--------------------------	---

3. Powstanie kościuszkowskie wybuchło _____ Polski.

przed II rozbiorem	E
--------------------	---

po II rozbiorze	F
-----------------	---

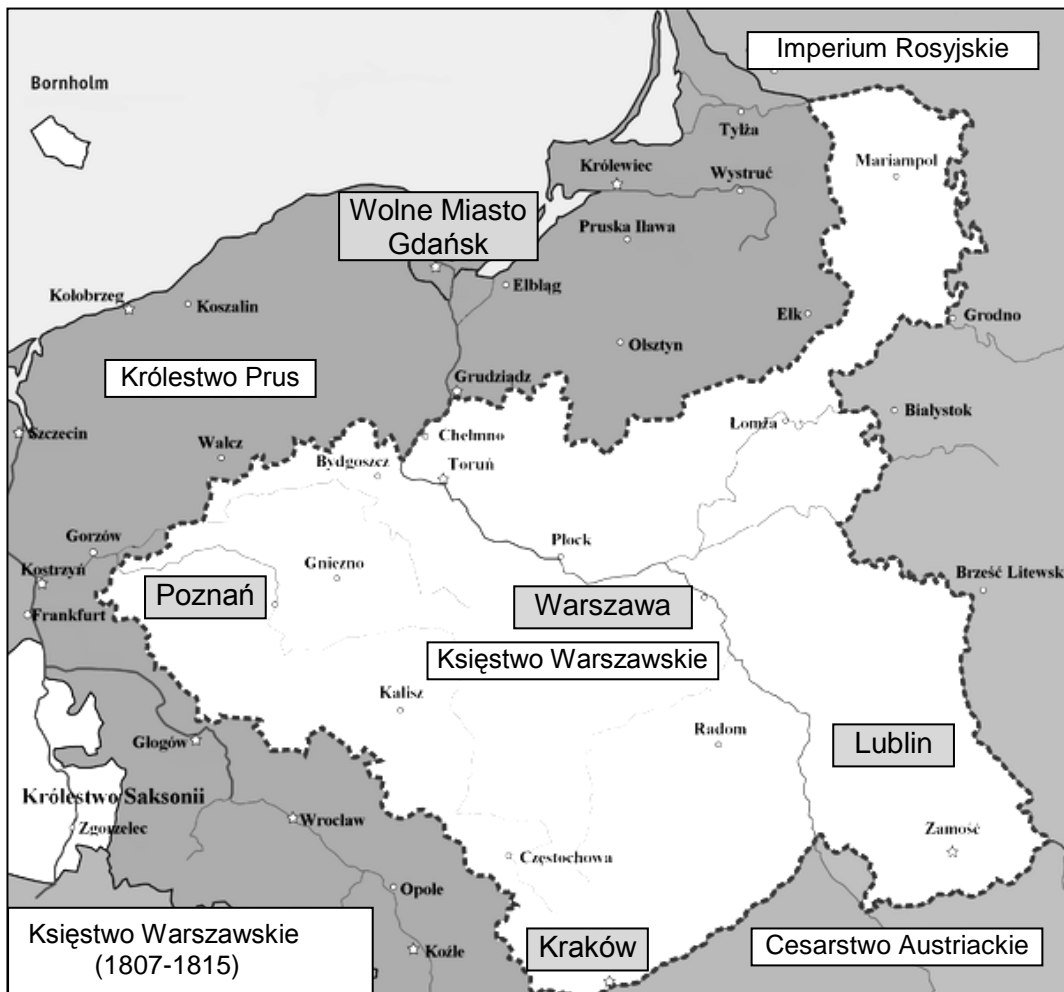
Zadanie 8.

Zaznacz poprawną odpowiedź.

Wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki toczyła się w

- A. XVI wieku.
- B. XVII wieku.
- C. XVIII wieku.
- D. XIX wieku.

Zapoznaj się z mapą i wykonaj zadania 9. i 10.

Na podstawie: <http://pl.wikipedia.org/w/index.php>

Zadanie 9.

Zaznacz poprawną odpowiedź.

Mapa przedstawia Księstwo Warszawskie utworzone w

- A. XVII wieku.
- B. XVIII wieku.
- C. XIX wieku.
- D. XX wieku.

Zadanie 10.

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK lub NIE.

1.	Wolne Miasto Gdańsk graniczyło z Księstwem Warszawskim.	TAK	NIE
2.	Kraków leżał na terytorium Księstwa Warszawskiego.	TAK	NIE

Zadanie 11.

Uporządkuj wydarzenia zgodnie z kolejnością chronologiczną. Wpisz do tabeli odpowiednio literę A lub B, lub C.

1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	
2.	Wydarzenie chronologicznie trzecie	

Powstanie listopadowe	A
-----------------------	---

Wielka Emigracja	B
------------------	---

Powstanie styczniowe	C
----------------------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 12.

W 1901 roku w szkole we Wrześni miał miejsce protest dzieci. Uczniowie odmówili odpowiadania po niemiecku, za co zostali poddani chłóście.

Strajk dzieci wrześnińskich [w:] D. Banaszak, T. Biber, M. Leszczyński, Ilustrowane dzieje Polski, Poznań 1997.

Zadanie 12.

Dokończ zdanie odpowiednim wyrażeniem z ramki. Wpisz literę A lub B.

Dzieci we Wrześni protestowały przeciwko _____.

rusyfikacji	A
-------------	---

germanizacji	B
--------------	---

Zadanie 13.

Dokończ zdanie odpowiednim wyrażeniem z ramki. Wpisz literę A lub B.

Rodzice mogą wpływać na działania szkoły poprzez pracę _____.

w radzie szkoły	A
-----------------	---

w radzie pedagogicznej	B
------------------------	---

Przeczytaj fragment ordynacji wyborczej do Sejmu oraz Senatu i wykonaj zadanie 14.

Art. 6.

Prawo wybierania (czynne prawo wyborcze) posłów i senatorów ma każdy obywatel polski, który najpóźniej w dniu głosowania kończy 18 lat.

Art. 8.1.

Prawo wybieralności (bierne prawo wyborcze) przysługuje osobie mającej prawo wybierania, jeżeli spełnia warunki określone w przepisach szczególnych ustawy.

Art. 8.2.

Nie można kandydować równocześnie do Sejmu i Senatu.

Źródło: <http://www.pkw.gov.pl/>

Zadanie 14.

Uzupełnij zdania wyrazami z ramek. Wpisz w każdą lukę odpowiednią literę.

1. *Czynne prawo wyborcze* w Rzeczypospolitej mają obywatele, którzy w dniu wyborów ____ 18. rok życia.

rozpoczęli	A
------------	---

ukończyli	B
-----------	---

2. *Bierne prawo wyborcze* oznacza, że można do parlamentu ____.

wybierać kogoś	C
----------------	---

być wybieranym	D
----------------	---

3. Kandydowanie jednocześnie do Sejmu i Senatu ____ zgodne z prawem.

jest	E
------	---

nie jest	F
----------	---

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 15.

Zasada tajności głosowania mówi o tym, że głosowanie odbywa się w sposób anonimowy¹ i nikt z osób trzecich nie ma prawa ingerować² w przebieg głosowania. Zgodnie z tą zasadą każdy obywatel wypełnia kartę do głosowania i wrzuca ją osobiście do urny. W lokalu wyborczym powinny znajdować się specjalne stanowiska do głosowania, osłonięte przed wzrokiem innych osób.

¹ w sposób anonimowy – sposób nie ujawniający swego nazwiska, bezimiennie

² ingerować – mieszać się, wtrącać się do czegoś, wywierać wpływ na coś lub na kogoś

Zadanie 15.

Zaznacz poprawną odpowiedź.

Zgodnie z zasadą tajności głosowania wyborca

- A. musi wypełnić kartę głosowania przy innych osobach.
- B. informuje Komisję Wyborczą, na kogo głosował.
- C. osobiście wrzuca do urny kartę do głosowania.
- D. podpisuje się czytelnie na karcie do głosowania.

Przeczytaj tekst i wykonaj zadanie 16.

Budżet jest zestawieniem prognozowanych na dany okres dochodów i wydatków jednostki gospodarującej. Planując domowy budżet, pamiętajmy, że prawa ekonomii są identyczne dla budżetu wielkiej firmy, jak i naszego budżetu domowego.

Zadanie 16.

Oceń prawdziwość zdań. Zaznacz TAK lub NIE.

1.	Budżet domowy podlega takim samym prawom ekonomicznym jak budżet państwa.	TAK	NIE
2.	W planowaniu budżetu domowego uwzględnia się tylko wydatki.	TAK	NIE

Na podstawie ilustracji i opisu wykonaj zadanie 17.

Zadanie 17.

Przyporządkuj opisowi właściwą ilustrację. Wpisz do tabeli odpowiednio literę A lub B, lub C.

1.	Polska organizacja, która pomaga w ratowaniu życia chorych dzieci. Prowadzi zbiórki pieniędzy na zakup nowoczesnego sprzętu medycznego.	
2.	Międzynarodowa organizacja, która broni praw każdego dziecka na świecie do zdrowia, edukacji, równości i ochrony.	

Na podstawie ilustracji i opisu wykonaj zadanie 18.

Wszyscy ludzie rodzą się wolni

Źródło: Ilustrowana Powszechna Deklaracja Praw Człowieka, Warszawa 2008.

Ilustrowane prawa człowieka zostały przygotowane na podstawie Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka Narodów Zjednoczonych. Mają pomóc dzieciom zrozumieć, że każdy człowiek, gdziekolwiek mieszka, kimkolwiek jest, chroniony jest tymi prawami i nikt nie może mu ich odebrać.

Zadanie 18.

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK lub NIE.

1.	Zgodnie z wymienioną deklaracją każdy dorosły i każde dziecko ma gwarantowane te same prawa.	TAK	NIE
2.	Ilustracje ułatwiają poznanie poszczególnych praw człowieka.	TAK	NIE

Zadanie 19.

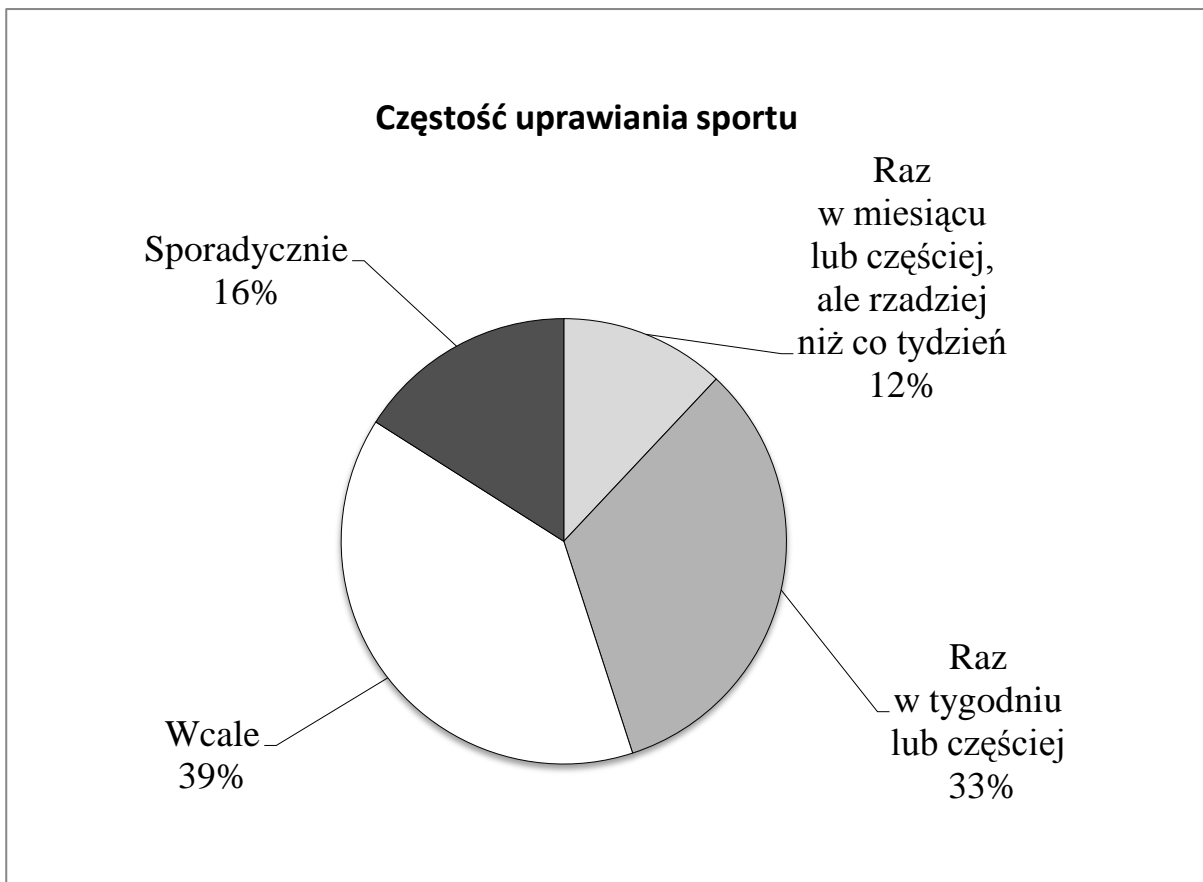
Dokończ zdanie odpowiednim wyrażeniem z ramki. Wpisz literę A lub B.

Jeżeli ilość jabłek przeznaczonych na sprzedaż jest większa niż zapotrzebowanie konsumentów, wówczas cena jabłek _____.

rośnie	A
--------	---

spada	B
-------	---

Zapoznaj się z diagramem i wykonaj zadanie 20.

Na podstawie: Badanie CBOS, za: <http://pyna.pl>

Zadanie 20.

Oceń, czy zdania są prawdziwe. Zaznacz TAK lub NIE.

1.	Systematycznie w każdym tygodniu ćwiczy 33% badanych osób.	TAK	NIE
2.	Sporadycznie sport uprawia ponad 40% badanych osób.	TAK	NIE

